

BINNENKRANT

Huis De Zalm, Zoutwerf 5
2800 Mechelen

BIJLAGE

ONS HEEM

januari-februari-maart 2006

driemaandelijks tijdschrift
afgiftekantoor: 2800 - Mechelen Mail
P 408944

Verantwoordelijke uitgever: Fons Dierickx, Grote Baan 193, 9310 Herdersem

INHOUDSTAFEL

Heemkunde Vlaanderen vzw neemt haar intrek in de Dijlestad	2
Heemdag Vlaanderen 2006	2
Provinciale heemdagen	3
Waarom zijn de Rode Duivels rood? Erfgoeddag 2006 - 23 april	3
Villa Futura wint Cultuurprijs Vlaamse Gemeenschap 2005 voor cultureel erfgoed	4
Leren organiseren en coördineren in heemkundige kringen. Koplopers gezocht II	5
Project Pro Memorie: opleidingssessies Archiefbank Vlaanderen	6
Heemkunde Vlaanderen vzw en Europa	7
Heeft u vragen? Stel ze aan de consultant van Heemkunde Vlaanderen vzw!	7
Stand van het project 'Het lokale erfgoed als geheugen voor de lokale samenleving	8
Van Horen Zeggen. Mondelinge geschiedenis in de praktijk	9
De wet betreffende de rechten van de vrijwilligers (II)	10
Wegwijzer trage wegen: Praktische tips, voorbeelden en informatie	13
Veldwerk/Denkwerk. Agrarisch erfgoed in Vlaanderen: stand van zaken en analyse	14
Lokalisatie van muzikaal erfgoed in de heemkundige kringen in Vlaanderen	16

Heemkunde Vlaanderen vzw neemt haar intrek in de Dijlestad

Op 17 januari 2006 vond de reeds lang geplande verhuus van Heemkunde Vlaanderen vzw plaats. Een tijdperk in de geschiedenis van onze vereniging werd hiermee afgesloten. Het oude vertrouwde adres, Kerkstraat 17, 's-Gravenwezel, waar het secretariaat sinds mensenheugenis gevestigd was, behoort vanaf die datum definitief tot het verleden.

Een meer centrale ligging in Vlaanderen, een betere bereikbaarheid voor onze doelgroep en vooral een nijpend plaatsgebrek voor onze medewerkers en bestuurders lagen aan de basis van deze beslissing. Na maanden-

lang onderhandelen en voorbereiden was het dan eindelijk zover.... De nieuwe toekomst van onze vereniging ligt in Mechelen, meer bepaald in het Huis de Zalm, een historisch pand uit de 16de eeuw, gelegen in de oude, pittoreske binnenstad aan de oevers van de Dijle en vlakbij het gloednieuwe erfgoedcentrum Lamot. Van hieruit zal Heemkunde Vlaanderen vzw voortaan haar professionele activiteiten verderzetten.

Graag vragen wij aan alle heemkundige kringen om ons adres in hun adresbestanden aan te passen.

Nieuw adres:
Heemkunde Vlaanderen vzw
Huis De Zalm, Zoutwerf 5
2800 Mechelen
Tel: 015/20.51.74
Fax: 015/20.54.23
info@heemkunde-vlaanderen.be
www.heemkunde-vlaanderen.be

Heemdag Vlaanderen 2006

Zaterdag 14 oktober 2006 te Roeselare

Thema: Thuis bij Rodenbach

Dagprogramma:

- 9u15 Onthaal met koffie
- 10u00 Welkomstwoord door voorzitter Heemkunde Vlaanderen vzw
Toelichting thema door voorzitter Heemkunde West-Vlaanderen vzw
- 10u15 Lezing door Lieve Gevers, 'De betekenis van Rodenbach voor de Vlaamse beweging'
- 11u00 Muzikaal intermezzo
- 11u15 Lezing door John Godderis, 'De mens Albrecht Rodenbach. "Ik haake achter 't goede en sleepe bachten 't kwaad.'"
- 12u00 Muzikaal intermezzo
- 12u20 Middagmaal in Park Rodenbach
- 14u15 Iedere deelnemer krijgt een rondleiding op één of meerdere locaties die in het teken staan van Rodenbach en/of Roeselare (o.a. Brouwerij Rodenbach, kasteel Sterrebos, Klein Seminarie, Rodenbachwandeling, ...)
- 16u30 Slotzitting met uitreiking van het Jozef Weyns-eremerk en het Joachim Beuckelaer-eremerk, gevolgd door receptie

Meer gedetailleerde informatie en uitnodiging met inschrijvingsformulier volgt later.

Provinciale heemdagen 2006

- West-Vlaanderen: 1 april 2006 te Middelkerke, thema 'In de kuststrook'
- Vlaams-Brabant: 7 mei 2006 te Holsbeek, thema 'Bier en wijn'
- Antwerpen: 20 mei 2006 te Geel, thema 'Sint-Dimfna en ziekenverpleging in de Middeleeuwen'
- Oost-Vlaanderen: 28 mei 2006 te Maarkedal, thema 'Toponiemen en landschapsherkenning'
- Limburg: 17 juni 2006 te Bree, thema 'Bendevorming in het Ancien Régime, De Bokkenrijders'

Meer informatie kan u vinden op www.heemkunde-vlaanderen.be op de rubriek Agenda (doorklikken naar Manifestaties).

Waarom zijn de Rode Duivels rood? Erfgoeddag 2006 – 23 april

Op zondag 23 april vindt de Erfgoeddag 2006 plaats, met als thema 'kleur'.

Heemkunde Vlaanderen vzw zal dit jaar deelnemen aan Erfgoeddag samen met Sportimonium vzw, onder de titel 'Waarom zijn de Rode Duivels rood?'. Dit is eveneens de titel van de tijdelijke tentoonstelling die naar aanleiding van Erfgoeddag 2006 door de twee verenigingen wordt georganiseerd.

Waarom zijn de Rode Duivels rood? Waarom is de groene trui groen? Waar halen voetbalploegen hun kleuren vandaan? Waarvoor staan de kleuren van de hoofdvogel in het handboogschieten? Heemkunde Vlaanderen vzw en Sportimonium vzw bezorgen u een kleurrijk antwoord. Zij organiseren een tijdelijke tentoonstelling rond de kleuren in de sport en in de volkssporten. Voor de kinderen en jongeren wordt er op zondag 23 april een kleurrijke workshop georganiseerd. Zij kunnen hun eigen blitse 'sportshirt' ontwerpen en daarbij hun inspiratie halen uit de tijdelijke tentoonstelling. Voor het ontwerpen van deze 'sportshirt' stelt Philips een driehonderdtal witte T-shirts ter beschikking waarop de kinderen hun fantasie kunnen loslaten. Deze eigen ontworpen T-shirts worden geïntegreerd in de tentoonstelling en zullen op een wasdraad doorheen de opstelling worden opgehangen.

De tentoonstelling staat opgesteld in het **SPORTIMONIUM**, Bloso-domein Hofstade, Trianondreef, 1981 Hofstade. De tentoonstelling is doorlopend open tussen **10 en 18 uur** en loopt door tot en met **30 april 2006**.

Voor meer info: eva.vanhoye@heemkunde-vlaanderen.be

Villa Futura wint Cultuurprijs Vlaamse Gemeenschap 2005 voor cultureel erfgoed

Op maandagavond 6 februari 2006 werden de Cultuurprijzen Vlaanderen 2005, in het bijzijn van Vlaams minister van cultuur Bert Anciaux, uitgereikt in het Flageygebouw te Brussel. De prijs 'cultureel erfgoed' werd toegekend aan Villa Futura, een samenwerkingsverband tussen verschillende organisaties uit het volks-culturele erfgoedveld.

De Cultuurprijzen Vlaanderen 2005 zijn de officiële cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap. Deze Cultuurprijzen bekronen persoonlijkheden en organisaties die op een bijzondere manier kleur en uitstraling geven aan de cultuurbeleving in Vlaanderen. Afzonderlijke jury's kozen telkens drie genomineerden in tien categorieën: architectuur, beeldende kunst, cultureel erfgoed, film, jeugdtheater, muziek, podiumkunsten, proza, vertalingen en vrijwilliger.

Villa Futura is een samenwerkingsverband van verschillende organisaties uit het volks-culturele erfgoedveld op het vlak van erfgoededucatie en bestaat uit: het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw, Heemkunde Vlaanderen vzw, Volkskunde Vlaanderen vzw, het Samenwerkingsverband Vlaamse Verenigingen voor Familiekunde vzw, het Steunpunt voor Industrieel en Wetenschappelijk erfgoed vzw, de Academie voor de Streekgebonden Gastronomie vzw, Kant in Vlaanderen vzw, het Openluchtmuseum Bokrijk en het Sportimonium vzw. Op Erfgoeddag 2005 en op de Cultuurmarkt Vlaanderen 2005 kwamen deze partners onder de vlag van 'Villa Futura' naar buiten. Jongeren zijn een moeilijk bereikbare doelgroep. Toch probeert Villa Futura hen bij het cultureel erfgoed te betrekken. Het project stelt de zeer actuele vraag 'Wat is erfgoed?', en laat die beantwoorden door kinderen en jongeren. Dit zorgt voor een frisse kijk bij de erfgoedsector en gaat zelfgenoegzaamheid tegen. Meer bepaald vertellen kinderen welke items (objecten, gebouwen, verhalen,...) ze voor de toekomst wilden bewaren. In één moeite wordt zo ook nagedacht over het – al dan niet bewaarde – erfgoed uit het verleden.

Villa Futura stimuleerde de deelnemende organisaties om een netwerk uit te bouwen met plaatselijke erfgoedverenigingen (heemkundige kring, museum, archief,...) en basisscholen. Deze lokale erfgoedinstelling stapte met een aantal objecten naar de klas en dacht samen met de leerlingen na over cultureel erfgoed. Met behulp van een inspiratiefiche beslisten de kinderen zelf welk erfgoed ze wilden bewaren. Ze stelden deze items ook tentoon in de plaatselijke erfgoedinstelling. Een website voor 10-12-

jarigen bundelde info over de partners, het project, spelletjes en een wedstrijd. Die wedstrijd vond plaats in de aanloop naar de

Erfgoeddag 2005. De winnaar mocht zijn vijf cultureel-erfgoeditems in een tijds-capsule plaatsen. Die tijds-capsule was gemaakt door de zevendejaars 'lassen' van TIO Tongeren en wordt nu bewaard en binnenkort ook ontsloten in het Openluchtmuseum Bokrijk. Dit alles werd gerealiseerd zonder budget. De website blijft actief – u kan er zelf uw erfgoed voor de toekomst nomineren! – en zal uitgebreid worden met nieuwe kamers en nog meer info. De partners van Villa Futura plannen voorjaar 2006 een cursus erfgoededucatie voor de professionele sector en in het najaar staat een vormingstraject m.b.t. jongeren en onderwijs voor erfgoedverenigingen op stapel.

De voordelen van een project als Villa Futura zijn legio. Villa Futura versterkt de sector en betekent een belangrijke stap vooruit in de professionalisering ervan. Villa Futura frist het imago van de Erfgoedwereld op. Alle partners ervaren ook hoe positief het is om samen te werken met andere erfgoedinstellingen en met het onderwijs. Villa Futura is een geslaagd voorbeeld van een vernieuwend, aantrekkelijk en hedendaags educatieproject. Kinderen komen op een speelse manier in contact met het cultureel erfgoed. Het project port kinderen én leerkrachten aan om in de klas rond dat thema te werken. www.villafutura.be is een heel aantrekkelijke website, die de jonge surfers op een bewonderenswaardige manier aanspreekt. De methodiek achter het project is interessant en verdient navolging in andere sectoren en voor andere leeftijdsgroepen. Villa Futura informeert, brengt goede praktijkvoorbeelden en literatuur uit binnen- en buitenland samen, communiceert en biedt veel mogelijkheden voor de toekomst. De eerste doelgroep zijn kinderen en jongeren en hun leerkrachten. In tweede instantie worden ook ouders en grootouders betrokken, wanneer kinderen hun lijstje van te bewaren voorwerpen samenstellen. Ook de medewerking van het technisch onderwijs is verheugend – bij andere initiatieven is dat vaak een pijnpunt. Villa Futura bewijst dat je ook deze groep enthousiast kan maken voor cultureel erfgoed.

Leren organiseren en coördineren in heemkundige kringen

Koplopers gezocht II

In april 2005 organiseerde Heemkunde Vlaanderen vzw rondetafelgesprekken voor het project 'Koplopers gezocht. Leiderschap groeit in heemkundige kringen!'. Uit een kleine evaluatie blijkt dat de deelnemers zeer enthousiast waren over de tips en de ervaringsuitwisseling i.v.m. organiseren, coördineren en leiding geven binnen het bestuur van een heemkring. Velen wilden ook nog extra sessies om hier dieper op in te gaan. Ook over het gepubliceerde rapport in de Binnenkrant (2005, nr. 2) kregen we verschillende positieve reacties. Wij zijn dan ook verheugd te kunnen melden dat het vervolgproject dat werd ingediend bij de Koning Boudewijnstichting opnieuw werd goedgekeurd. Heemkunde Vlaanderen vzw heeft hierdoor de mogelijkheid gekregen om voort te werken rond organisatorische en leiderschapskwaliteiten van bestuursleden van heemkundige kringen.

Bij dit vervolgproject is het allereerst de bedoeling om dieper in te gaan op een aantal items, met name: medewerkersbeleid, visieontwikkeling en rekrutering van bestuursleden. De panelleden en de deelnemers van de vorige editie werden gevraagd om hun kennis en ervaringen op die gebieden verder te ontwikkelen en door te geven aan andere bestuursleden van heemkundige kringen. In groep zullen deze koplopers eerst een vorming krijgen van Kwasimodo over het aanbrengen van deze materie en het zelf geven van vorming aan bestuursleden van andere heemkundige kringen. Vervolgens zullen de koplopers, opgedeeld per item, zelf hun vorming voorstellen aan de andere koplopers. Zo kan men ook de expertise en ervaringen van de anderen op dit domein meenemen. Vervolgens vragen we de koplopers om deze vorming in provinciale ontmoetingen (eind mei en juni 2006) door te geven aan geïnteresseerde en gemotiveerde bestuursleden van andere heemkundige kringen.

In het najaar zullen vervolgens nog een aantal vormingsmomenten worden gegeven door Kwasimodo waarbij men vooral zal inspelen op de ontbrekende leiderschapskwaliteiten die uit de bevraging van 2004 naar voor zijn gekomen.

Tot slot wordt er nog een receptenboekje samengesteld met een verzameling van alle tips en methodes om tot een goed werkend bestuur te komen binnen een heemkring.

Een uitnodiging met inschrijvingsformulier volgt later. Meer informatie over dit project kan men al verkrijgen via daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be.

Project Pro Memorie: opleidingsessies Archiefbank Vlaanderen

De eerste fase van het driejarige project "Pro Memorie: Een eerstelijns helpdesk voor archief- en documentatie-beheerders in erfgoedverenigingen & promemorie.be: het virtueel 'historisch archief van de cultuur van alledag'" ging van start in de zomer van 2005. Het project ontstond uit een partnerschap met ASG (Academie voor de Streekgebonden Gastronomie vzw), de vzw Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden, Hoge Raad voor Kant in Vlaanderen vzw, SIWE (Steunpunt Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed vzw), SVVF (Samenwerkingsverband Vlaamse Verenigingen voor Familiekunde vzw), VCV (Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw), Vlaams Instituut voor Volkskunst vzw, Vlaamse Volkssportfederatie vzw en Volkskunde Vlaanderen vzw.

Het project Pro Memorie heeft als doel het organiseren van een helpdesk waar erfgoedverenigingen terecht kunnen met vragen rond het beheer van archief en documentatie. Om goed te kunnen inspelen op de specifieke noden in de sector werd eerst en vooral gekozen om een onderzoek te voeren naar de behoeftes die verenigingen hebben op het gebied van het beheer van archief en documentatie. Een dertigtal verenigingen zullen worden bezocht waarbij de projectmedewerkster vragen zal stellen naar de noden en behoeftes die er zijn, alsook advies zal proberen te geven voor specifieke problemen. Er is gekozen voor een zo ruim mogelijke spreiding van de bezochte verenigingen, zowel geografisch als sectoraal. Momenteel zijn reeds een derde van de geselecteerde verenigingen bezocht.

Naast de bezoeken voor de behoefteanalyse wordt ook druk gewerkt aan de opzet van een website. Momenteel worden gegevens verzameld die op deze site zullen te

lezen zijn. De website wordt binnen enkele maanden online verwacht via www.promemorie.be

In de komende maanden worden ook drie werkwinkels georganiseerd. Deze werkwinkels hebben tot doel de verenigingen te leren invoeren in Archiefbank Vlaanderen. De sessies staan gepland voor de provincies Oost-Vlaanderen, Limburg en Vlaams-Brabant. In Antwerpen en West-Vlaanderen wordt geen sessie gepland om dat daar reeds vroegere initiatieven waren vanuit Archiefbank Vlaanderen. Op de sessies wordt een inleiding gegeven met betrekking tot het opzoeken en invoeren van collecties in Archiefbank Vlaanderen. Daarnaast kregen deelnemers de kans om zelf een fiche aan te maken en hun eigen collectie in te voeren. Er wordt dus gevraagd dat ze zelf voldoende informatie meebrengen om aan de slag te kunnen. De opleidingsessies worden georganiseerd in samenwerking met de andere partners en zullen doorgaan op volgende data en locaties:

- * Oost-Vlaanderen, 29 april 2006: Sint-Jozef-Klein-Seminarie, Collegestraat 31, 9100 Sint-Niklaas
- * Limburg, 6 mei 2006: Vrijzinnig Ontmoetingscentrum, Rodenbachstraat 18, 3500 Hasselt
- * Vlaams-Brabant, 13 mei 2006: Katholieke Hogeschool Leuven, departement Rega, Sint-Maartensstraat 55d, 3000 Leuven

Voor meer informatie, vragen of suggesties rond het project en de geplande invoersessies kan u terecht bij: Petra Vanhoutte, projectmedewerkster Pro Memorie, Heemkunde Vlaanderen vzw, Huis De Zalm, Zoutwerf 5, 2800 Mechelen, tel. 015/20 51 74, petra.vanhoutte@heemkunde-vlaanderen.be

Heemkunde Vlaanderen vzw en Europa

Het project 'Van Portoroz via Straatsburg en Brussel tot de erfgoedverenigingen in Vlaanderen: een 21ste-eeuwse dialoog en ontwikkeling van een geactualiseerd vertoog' is in een eindfase terecht gekomen. In nauwe samenwerking met het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw en VCM-Contactforum voor Erfgoedverenigingen vzw werkt projectmedewerker Natan Bruneel vanuit Heemkunde Vlaanderen vzw dit project rond ervaringen en kansen van Europa voor Vlaamse erfgoedvrijwilligers uit.

In de vorige *Binnenkrant* werd de inhoud van het project nog uitgebreid uit de doeken gedaan. Nu kan gezegd worden dat de meeste van de interviewsessies met lokale erfgoedverenigingen en met Europese beleidsmakers zijn afgerond. Een eindrapport hierover wordt tegen eind april voorbereid. De resultaten zullen op dat moment ook gecommuniceerd worden via deze *Binnenkrant*.

Om inhoudelijk dieper op het onderwerp door te werken, blijft de projectmedewerker twee maand langer aan de slag. In dit verband wordt in maart door de drie partnerorganisaties een intern overlegmoment georganiseerd rond het Vlaams erfgoedbeleid in Europa. Op dit gesprek zullen mensen van de kabinetten en administraties van zowel Cultuur, Monumenten & Landschappen, als Buitenlands Beleid worden samengebracht om te reageren

op aanbevelingen vanuit dit onderzoeksproject naar het Europese niveau voor de vrijwillige erfgoedsector. Op die manier willen VCM, VCV en Heemkunde Vlaanderen vzw de nodige feedback bekomen en impulsen geven naar een concreet beleid terzake. De resultaten van dit belangrijk ontmoetingsmoment worden ook meegenomen in het eindrapport.

Ondertussen werd door de drie partnerorganisaties een tweede projectaanvraag ingediend. Het kreeg volgende titel mee: 'Van erfgoedverenigingen.vl(aanderen) naar erfgoedverenigingen.eu(ropa). Naar een ontwikkelingsgerichte mapping vanuit een Vlaams samenwerkingsplatform rond erfgoedverenigingen. Hoe realiseren wij participatie en inspraak in Europa?'. Het project wil koepel- en netwerkstructuren van erfgoedvrijwilligersorganisaties in Europa in kaart brengen. Deze ontsluiting die in drie talen zou moeten gepubliceerd worden, moet de drempel tot Europese samenwerking voor Vlaamse en Europese erfgoedverenigingen gevoelig verlagen. Het is ook de bedoeling dat aansluiting gevonden wordt bij Europese middenveldorganisaties met erfgoed (in de brede zin van het woord) als inzet.

Heeft u vragen?

Stel ze aan de consulent van Heemkunde Vlaanderen vzw!

Heeft u een probleem binnen de werking van uw heemkundige kring? Wil u raad over het opzetten van een project? Wil u nagaan hoe u beter kan communiceren om aldus meer leden te winnen? Wil u een duidelijke visie en doelstelling ontwikkelen voor uw vereniging? Heeft uw vereniging nood aan nieuwe ideeën? Zoekt u naar verjonging? Heeft u vragen over de nieuwe vzw-wetgeving en de daaruit voortvloeiende boekhoudkundige verplichtingen? Zoekt u nieuwe inhoudelijke actieterrainen? Voor een antwoord op al deze vragen, en nog veel meer, kan u contact opnemen met de consulent van Heemkunde Vlaanderen vzw, Daphné Maes. Men kan ook steeds, mits afspraak uiteraard, een beroep doen op de consulent om ter plaatse een bezoek te komen afleggen. Voor een aantal zaken kan zelfs een begeleidingstraject met de lokale kring worden opgestart.

Voor plaatsbezoeken en alle vragen kan men terecht bij:
Daphné Maes, consulent Heemkunde Vlaanderen vzw
Huis De Zalm
Zoutwerf 5
2800 Mechelen
tel.: 015/20 51 74 (vragen naar Daphné Maes)
fax: 015/20 54 23
daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be

Stand van het project ‘Het lokale erfgoed als geheugen voor de lokale samenleving’

Uw organisatie heeft een erfgoedcollectie? Zij zoekt een goede manier om die te ontsluiten? U bent voor uw verzameling op zoek naar ondersteuning? Bent u van mening dat de bestaande ondersteuningskanalen onvoldoende oog hebben voor de noden van lokale erfgoedbeheerders? Wij zijn benieuwd naar uw ervaringen.

“Wij”, dat zijn Heemkunde Vlaanderen vzw, de provincies, Volkskunde Vlaanderen vzw en de twee steunpunten Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw en Culturele Biografie Vlaanderen vzw. Samen willen wij in de toekomst ondersteuning aanbieden aan lokale erfgoedbeheerders in Vlaanderen en het Brussels hoofdstedelijk gewest. Met lokale erfgoedbeheerders bedoelen we iedereen met een lokale erfgoedcollectie. Het kan dus gaan om een lokaal museum, maar evengoed om een heemkring of privé-verzamelaar die zijn collectie voor het publiek wil openstellen.

Om de meest werkzame steun te kunnen aanbieden, willen wij eerst weten wat er bij u leeft. Daarom hebben wij de voorbije weken in elke Vlaamse provincie een ontmoetingsdag georganiseerd. De bedoeling van die provinciale ontmoetingen was dubbel. Eerst wilden wij er een overzicht geven van de laatste ontwikkelingen in het erfgoedbeleid en van de al bestaande ondersteuningsmogelijkheden. Verder konden lokale erfgoedbeheerders tijdens rondetafelgesprekken met collega’s van gedachten wisselen over allerlei aspecten van de werking van hun vereniging: over problemen inzake behoud en beheer; verwachtingen voor ondersteuning; samenwerking met andere erfgoedverenigingen en ervaringen met de cultuurbeleidscoördinator, de provincies en de koepelorganisaties.

De rondetafelgesprekken gaven een genuanceerd en objectief beeld van de behoeften, de mogelijkheden en de verwachtingen van de lokale erfgoedbeheerders. Aan de resultaten van die gesprekken hechten wij veel waarde, want de volgende jaren willen wij onze actie hierop afstemmen. Wij willen de deelnemers aan de ontmoetingsdagen dan ook van harte bedanken voor hun aanwezigheid en hun waardevolle inbreng tijdens de rondetafelgesprekken.

Een uitgebreid verslag van de discussies kan u in een volgende *Binnenkrant* lezen. Hier beperken we ons tot het weergeven van de eerste indrukken. Nogmaals bleek dat lokale erfgoedbeheerders zich goed bewust zijn van het belang van hun collectie voor de lokale gemeenschap. Heel wat erfgoedverenigingen bezitten een bijzonder waardevolle verzameling en doen er alles aan om die zo goed mogelijk te beheren en te ontsluiten. Maar op hun weg komen zij nogal wat problemen tegen. Door een gebrek aan ruimte, actieve medewerkers en belangstelling kunnen vele erfgoedbeheerders hun ideeën niet altijd realiseren. Samenwerking biedt alleszins meer zekerheid op het vlak van mensen, middelen en ruimte. Maar vaak weet men niet precies wie er nog in de regio een erfgoedcollectie heeft.

De volgende weken gaan we onderzoeken wat de beste uitweg is voor deze en andere problemen. Op basis van onze bevindingen gaan we binnenkort het ondersteuningsaanbod uitwerken. Wij houden u alleszins op de hoogte. Wel staat nu al vast dat het ondersteuningsaanbod zal bestaan uit heel concrete, praktische en betaalbare oplossingen. Inmiddels blijven wij geïnteresseerd in uw ervaringen en uw mening. Daarom worden er ook nog interviews afgenomen met lokale erfgoedbeheerders. Mocht u nog vragen, suggesties of opmerkingen hebben, kan u altijd contact opnemen met: Gregory Vercauteren, projectmedewerker Heemkunde Vlaanderen vzw, Huis De Zalm, Zoutwerf 5, 2800 Mechelen; tel: 015 20 51 74; e-mail: gregory.vercauteren@heemkunde-vlaanderen.be.

Van Horen Zeggen

Mondelinge geschiedenis in de praktijk

Dvd-box van het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw en de Universiteit Gent

Wat is mondelinge geschiedenis? Hoe begin ik aan een project mondelinge geschiedenis? Hoe interview ik een getuige en hoe ontsluit ik mijn interviews? Het zijn vragen die kunnen opduiken als u van plan bent een project mondelinge geschiedenis op te starten. Om hierop een antwoord te kunnen geven, sloegen de Universiteit Gent en het VCV de handen in elkaar om met steun van de Vlaamse Overheid een praktisch instrument te ontwikkelen. Aan de hand van een film wordt een project mondelinge geschiedenis over de congregatie van de Zusters van Liefde van Jezus en Maria van het begin tot het einde gevolgd. Een historica gaat op bezoek bij Kaat Leeman, archivaris bij de Zusters van Liefde. Na haar research maakt ze een afspraak met een zuster die voor de gelegenheid nog eens terugkomt naar het klooster in Gent, waar ze 47 jaar geleden intrad. De kijker kan alle stappen meevolgen die ondernomen worden om tot een kwaliteitsvol project te komen. Het geheel wordt gepresenteerd door Thomas Vanderveken (Klara en één). Mondelinge geschiedenis blijkt dé methode bij uitstek te zijn om immaterieel erfgoed 'tastbaar' te maken.

Alle aspecten van mondelinge geschiedenis als methode komen aan bod in de vele **extra's** op de dvd. Zo kan iedereen die met mondelinge geschiedenis bezig is of wil beginnen er zijn gading vinden. Interessant voor heemkundige kringen is dat men voorbeelden van vragenlijsten, themalijsten, contract, identificatiefiche en een transcriptie van een interview als randdocumenten in de documentenfolder van de dvd vindt. Men kan ook inspiratie opdoen in de vele toepassingen met mondelinge bronnen die toegelicht worden op de dvd. Zo zijn er reportages te zien over het boek en de radioreeks *De Laatste Getuigen. Vlamingen over hun Tweede Wereldoorlog* van Radio 1-journalist en historicus Jens Franssen, het toneelstuk *Kamp Waterschei* van theatermakersgroep De Queeste en het project *Romain Royal* over Romain Deconinck, coryfee van het Gentse volktheater. Voor wie niet erg vertrouwd is met het maken van opnames met een goede kwaliteit en in optimale omstandigheden, is er een **technische handleiding** op de dvd voorzien. Op een eenvoudige en toegankelijke manier wordt het gebruik van een solid state-recorder, minidisk, camcorder en externe microfoon uitgelegd.

Naast de film over het project mondelinge geschiedenis bij de Zusters van Liefde en de vele extra's bevat de dvd ook de pdf-versie van *Gestemd verleden. Mondelinge geschiedenis als praktijk* (gezien deze publicatie al een tijdje uitgeput is). Maar hier blijft het niet bij. In het pakket staat de dvd vriendschappelijk naast een gloednieuwe **projectengids** die de (potentiële) mondelinge historicus vlot doorheen een project wil leiden. De gids is opgebouwd rond een reeks veelgestelde vragen die verduidelijking vinden in een heldere en praktische uitleg. Zo krijg je als lezer onmiddellijk een antwoord op vragen zoals: 'Hoe bereid ik een interview voor?', 'Waarom moet ik een contract afsluiten met de getuige?', 'Waar plaats ik de opnameapparatuur?', 'Hoe beveilig ik mijn interviews?', 'Hoe bewaar ik interviews op digitale dragers het best?' en 'Kunnen leerlingen aan de slag met mondelinge geschiedenis?'.

Kortom, *Van Horen Zeggen. Mondelinge geschiedenis in de praktijk* is een handig en laagdrempelig werkinstrument voor iedereen die met mondelinge geschiedenis bezig is of er mee van start wil gaan! U kan de dvd-box *Van Horen Zeggen. Mondelinge geschiedenis in de praktijk* bestellen tegen **10,00** euro via secretariaat@vcv.be of op het nummer **02 243 17 30**.

De wet betreffende de rechten van de vrijwilligers (II)

Ontwerp van huishoudelijk reglement/organisatienota van een heemkring

In het derde nummer van de *Binnenkrant* van 2005 werd in een uitvoerig artikel de wet betreffende de rechten van de vrijwilligers toegelicht. Ondertussen werd de toepassing van die wet uitgesteld o.a. omdat een aantal uitvoeringsbesluiten nog niet klaar zijn. De wet zal invoege treden op 1 augustus 2006. Elke organisatie die met vrijwilligers werkt moet die wet dan toepassen. In het artikel dat in de *Binnenkrant* (2005 nr. 3) verscheen stonden alle verplichtingen uitgelegd. Kort een overzichtje van nieuwe zaken die heemkundige kringen in orde moeten brengen:

- opstellen van een organisatienota: dit kan een aanpassing zijn van het huishoudelijk reglement als dit publiek gemaakt wordt (vb. op website plaatsen, in tijdschrift publiceren)
- afsluiten van een verzekering (burgerrechtelijke aansprakelijkheid) voor de organisatie en de vrijwilligers
- vastleggen of men onkostenvergoedingen uitbetaalt en volgens welk systeem (forfaitaire en/of reële onkostenvergoeding); dit in de organisatienota vermelden
- toepassen van een aantal regels i.v.m. vrijwilligerswerk: o.a. de toepassing van het arbeidsrecht en regels voor mensen die van een vervangingsinkomen leven (na te lezen in *Binnenkrant* 2005 nr. 3)

Deze verplichtingen gelden voor vzw's en voor feitelijke verenigingen.

1. Verenigingen zonder winstoogmerk - vzw's

Hieronder hebben we een **voorbeeld** uitgewerkt voor een huishoudelijk reglement van een welbepaalde heemkring die vzw is. Dit huishoudelijk reglement telt dan tevens als organisatienota. De cruciale artikels die verplicht zijn om te voldoen aan de wet betreffende de rechten van de vrijwilligers worden in het vet aangeduid. Andere artikels kan men aanpassen of aanvullen naar keuze. Men moet er evenwel op letten dat het huishoudelijk reglement de statuten niet tegenspreekt. En als vzw moeten die statuten dan weer voldoen aan de nieuwe vzw-wetgeving. In de *Binnenkrant* (2004 nr. 1) verscheen modelstatuten voor een heemkundige kring die voldoen aan die nieuwe vzw-wetgeving. De statuten van vzw's moesten normaal

gezien nu reeds aangepast zijn. De nieuwe boekhoudregels zijn van toepassing vanaf 1 januari 2006. Begin 2007 moet dus de eerste jaarrekening (voor het jaar 2006) ingediend worden. Meer uitleg over de nieuwe boekhoudregels vindt men in de tweede *Binnenkrant* van 2004 (2004 nr. 2). U kan alle verschenen *Binnenkranten* nog raadplegen op de rubriek 'downloads' van de website www.heemkunde-vlaanderen.be.

Heemkundige kring ... (naam) - Huishoudelijk reglement, zoals goedgekeurd in de algemene vergadering van ... (datum).

Vzw ... (naam heemkundige kring)

... (adres)

... (ondernemingsnummer)

Voorliggend huishoudelijk reglement is een aanvulling op de statuten van de vzw en geldt tevens als organisatienota, zoals bedoeld in de wet van 03/07/2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers.

Art. 1. De vzw heeft als doel(geef hier een precieze omschrijving van het doel zoals dit in de statuten werd opgenomen).

Mogelijke doelstellingen zijn:

- het ijveren voor een bredere kennis van en belangstelling voor het cultureel, landschappelijk, bouwkundig en historisch patrimonium van de regio (ev. werkgebied invullen);
- het bevorderen van de studie van de plaatselijke geschiedschrijving en alle andere aspecten van de heemkunde zoals archeologie, familiekunde, natuurstudie, volkskunde, industriële archeologie op het regionale vlak;
- het aanleggen van een documentatie over de geschiedenis van de eigen regio;
- aandacht hebben en opkomen voor het behoud en de bescherming van het landschappelijk erfgoed in het werkgebied;
- het organiseren van voordrachten, lezingen, tentoonstellingen en allerhande initiatieven over feiten, gebeurtenissen, figuren, in verband met het werkgebied;
- het publiceren van de resultaten van opzoekingen, onderzoeken en navorsingen over het werkgebied in

- periodieke en/of gelegheidsuitgaven;
- het verzamelen en/of verwerven door schenking, aankoop of anderszins van documenten, voorwerpen, publicaties,... over de eigen regio, in de ruimste zin van het woord;
- het veilig stellen van onze stoffelijke cultuur;
- samenwerken met andere verenigingen met een gelijkwaardig doel, o.m. voor activiteiten buiten het werkgebied;
-(andere).....

Art. 2. De heemkundige kring ... (naam) is als vereniging niet gebonden aan enige politieke partij. Niemand kan uit de vereniging geweerd worden op grond van zijn filosofische of ideologische overtuiging.

Art. 3. Wijzigingen aan dit reglement kunnen door de raad van bestuur worden aangebracht met een eenvoudige meerderheid van stemmen als ten minste de helft van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd is.

Algemene vergadering

Art. 4. Alleen werkende leden zijn stemgerechtigd op de algemene vergadering. Wie werkend lid wenst te worden, dient daartoe een aanvraag te richten aan de voorzitter en de algemene vergadering beslist bij gewone meerderheid van stemmen over de toetreding.

Art. 5. De algemene vergadering wordt samengeroepen op initiatief van de voorzitter of op verzoek van tenminste twee bestuursleden of van één vijfde van de werkende leden. Voor de agenda kan elk werkend lid voorstellen indienen bij de voorzitter tot tien dagen vóór de vergadering. Bijkomende agendapunten dienen tenminste drie werkdagen vóór de vergadering naar elk werkend lid te worden gestuurd.

Art. 6. De vergadering van de algemene vergadering wordt voorgezeten door de voorzitter. Bij afwezigheid treedt het oudste aanwezige bestuurslid in zijn plaats op.

Art. 7. De stemmingen gebeuren bij handopsteken. Indien over personen gestemd wordt zijn ze evenwel schriftelijk en geheim.

Art. 8. De leden van de algemene vergadering kunnen te allen tijde ontslag nemen uit de vereniging. Hiertoe volstaat het een schrijven te richten aan de voorzitter van de heemkundige kring ... (naam) met daarin de vermelding van datum van ontslag. Anderzijds kunnen de volgende leden ook uitgesloten worden uit de vereniging:

- leden die gedurende twee opeenvolgende jaren geen enkele algemene vergadering bijgewoond hebben
- leden die ernstige schade berokkenen aan de goede naam

en werking van de vereniging
 Dit gebeurt bij twee derde meerderheid binnen de algemene vergadering van de heemkundige kring ... (naam), nadat het lid werd gehoord. In dit geval dient de vereniging aan het betrokken lid de reden en de datum van uitsluiting schriftelijk mee te delen.

...

Raad van bestuur

Art. 9. De raad van bestuur kiest onder zijn leden een voorzitter, een ondervoorzitter, een secretaris en een penningmeester. Daarnaast kunnen nog een aantal bestuurders voor een aantal welomschreven taken aangeduid worden: verantwoordelijke voor public relations, personeel, publicaties, webstek,...

Art. 10. De taakverdeling van de functies binnen de raad van bestuur is de volgende:

- de voorzitter heeft de leiding van de vereniging en ziet toe op de goede werking ervan. Hij waakt erover dat de vergaderingen regelmatig plaatsvinden en dat de agenda wordt opgesteld. Hij leidt de besprekingen en zorgt voor het nemen en opvolgen van de beslissingen.
- de ondervoorzitter vervangt de voorzitter bij diens afwezigheid.
- de secretaris is verantwoordelijk voor het voeren van de correspondentie, het verzenden van de uitnodigingen voor de vergaderingen, het opmaken en bijhouden van de notulen van de vergaderingen, het opmaken en bijhouden van de ledenlijst en het opstellen van het jaarverslag.
- de penningmeester is belast met het beheer van de financiën van de vereniging en het opstellen van de jaarlijkse begroting en de jaarlijkse rekening. Hij houdt tevens een correcte boekhouding bij.

Art. 11. De bestuurders worden benoemd voor een periode van zes jaar en hun mandaat is hernieuwbaar.

Art. 12. Aan het mandaat van lid van de raad van bestuur kan voortijdig een einde komen door:

- vrijwillig ontslag;
- ontslag als lid van de vereniging.

Art. 13. In de schoot van de raad van bestuur kunnen werkgroepen opgericht worden voor het realiseren van bepaalde projecten. Indien nodig kan hiervoor een beroep worden gedaan op externe deskundigen. Deze externen hebben geen enkele beslissingsbevoegdheid, enkel een adviserende opdracht.

...

Briefwisseling

Art. 14. Alle documenten en briefwisseling die het beheer van de kring aangaan, worden ondertekend door twee leden van de raad van bestuur.

Gewone briefwisseling die 'namens de heemkundige kring' wordt gevoerd, wordt ondertekend door één of twee leden van de raad van bestuur, tenzij een ander werkend lid daartoe gemachtigd wordt door de raad van bestuur.

Vergoedingen

Art. 15. De vereniging voorziet geen enkele vergoeding voor de vrijwilligersactiviteiten.

(Of)

De leden kunnen geen aanspraak maken op vergoedingen voor hun prestaties in dienst van de vereniging. De vereniging betaalt de werkende leden wel de volgende reële onkostenvergoedingen (*zelf kiezen*):

-onkostenvergoeding van 0,2841 euro voor verplaatsingen in opdracht van de vereniging, met een maximum van 24 000 km per jaar

-onkostenvergoeding voor materiaal aangekocht in naam en voor rekening van de vereniging

-onkostenvergoeding voor telefoonkosten, huur PC, kantormateriaal, forfaitair bepaald op ... euro (*redelijke waardering noodzakelijk*)

De werkende leden maken de bewijsstukken voor de gemaakte kosten die voorkomen in hiervoor vermelde lijst over aan de organisatie, met vermelding van de volgende gegevens, m.n.:

-voor de km-vergoedingen: onkostenstaten met vermelding van de datum van verplaatsing, beginpunt en eindpunt van de verplaatsing, en het aantal werkelijk afgelegde kilometer;

-voor de andere kosten: onkostennota, factuur of andere bewijskrachtige gegevens waaruit deze kosten blijken.

De onkostenvergoedingen worden betaald door: vzw ... (naam), met maatschappelijke zetel te ... (*postcode + gemeente*), ... (*straat + nummer*), met als ondernemingsnummer (*ondernemingsnummer*).

Verzekeringen

Art. 16. De vereniging heeft een algemene verzekering Burgerrechtelijke Aansprakelijkheid afgesloten voor de vereniging en de werkende leden bij ... (*verzekeringsmaatschappij*) met polisnummer ... (*polisnummer*), franchise ... (*franchise*), ... (*verzekerde periode*) als verzekerde periode en ... (*maximale dekking*) als maximale dekking. (*Meedelen of er ook andere vrijwilligersverzekeringen zijn afgesloten, vb. een verzekering rechtsbijstand, een verzekering lichamelijke ongevallen*) De

wijzigingen met betrekking tot de franchise en de maximale tussenkomst door de verzekering worden door de vereniging aan de vrijwilligers meegedeeld via het tijdschrift.

Discretieplicht

Art. 17. De werkende leden zijn gehouden tot discretie ten overstaan van gevoelige persoonsgebonden informatie die zij zouden vernemen in het kader van hun vrijwilligerswerk en tegenover derden wat betreft de werking van de kring.

2. Feitelijke verenigingen

Feitelijke verenigingen kunnen dit huishoudelijk reglement ook als basis nemen. Om als organisatie nota te kunnen meetellen moeten ze er wel duidelijk in vermelden dat ze een feitelijke vereniging zijn. Als er geen statuten zijn, moeten de sociale doelstellingen van de organisatie zeker worden opgenomen in deze nota. Ze moeten ook een artikel toevoegen waarin de identiteit van alle verantwoordelijken die deel uitmaken van het bestuur van de feitelijke vereniging wordt opgegeven.

De beloofde brochure van de Koning Boudewijstichting over deze wet is nog niet verschenen. Op de website www.kbs-frb.be kan men deze brochure downloaden als ze verschijnt.

Heemkunde Vlaanderen vzw zal deze problematiek zeker verder opvolgen. Bij de consultant van Heemkunde Vlaanderen vzw, Daphné Maes, kan men ook altijd terecht voor meer uitleg of begeleiding: tel.: 015/20 51 74 (vragen naar Daphné) of e-mail: daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be.

Wegwijzer trage wegen: Praktische tips, voorbeelden en informatie

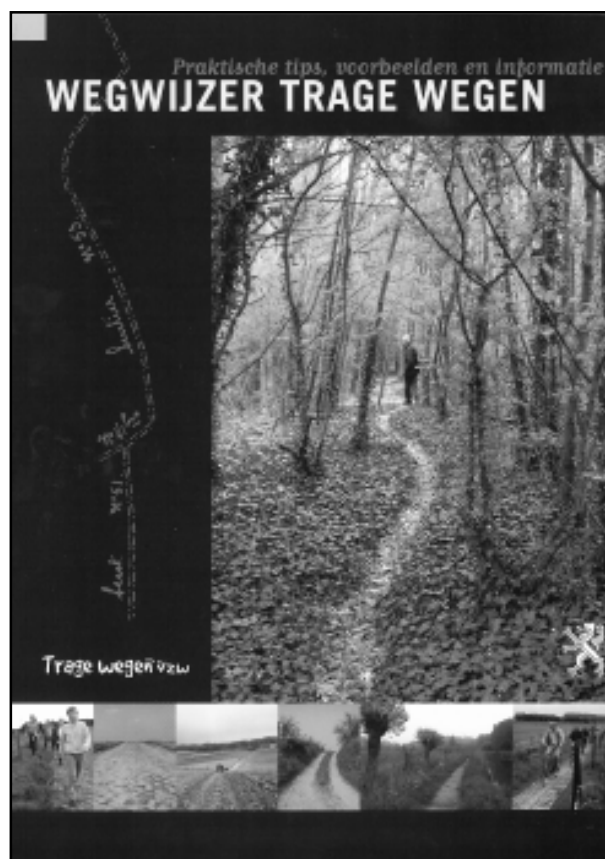
Wat zijn trage wegen? Hoe ga ik op zoek naar verdwenen wegen? Wie is verantwoordelijk voor het beheer van deze weg? Hoe stel ik een herwaarderingsplan op? Welke acties kan ik ondernemen? Wie gebruikt deze trage weg? Hoe kan ik deze weg beter laten aansluiten op andere trage wegen? Wat is het belang van dit soort wegen? Vragen genoeg, vandaag zijn er ook antwoorden. Vzw Trage Wegen ontwikkelde een **wegwijzer** voor iedereen die rond trage wegen aan de slag wil gaan. Er worden methodieken aangeleerd om zelf de trage wegen in je buurt te onderwerpen aan een herwaardering. Daarnaast bevat de wegwijzer ook veel achtergrondinformatie, praktische tips en voorbeelden.

Je leert met de wegwijzer onder andere een inventaris op te maken van de trage wegen in je buurt. Die inventaris kan aanleiding geven tot een herwaarderingsplan of tot een heropening van nieuwe wegjes die je netwerk aan trage wegen verstevigen. Naast juridische achtergronden krijg je ook nog informatie mee over de verschillende gebruikers van trage wegen en de mogelijke functies die trage wegen vervullen. In een hoofdstuk actie reiken we ideeën aan om je buurt of je gemeente te betrekken bij de problematiek van trage wegen.

Niet-leden betalen 12,5 euro (inclusief 2,5 euro verzendingskosten). Dit kan door het bedrag te storten op rekeningnummer 001-3773475-57 van VZW Trage Wegen, Vooruitgangstraat 323 bus 10, 1030 Schaarbeek met vermelding van uw naam en 'wegwijzer'. Meer informatie via wegwijzer@tragewegen.be.

Wie in de praktijk wil zien hoe rond trage wegen gewerkt kan worden kan op 29 april 2006 in Hoogstraten deelnemen aan de **studiedag** "De trage weg naar een Buurtwegenplan – Over oude voetwegen en culinair erfgoed in Vlaanderen", een organisatie van de Werkgroep Oude voetwegen van vzw Erfgoed Hoogstraten i.s.m. vzw Trage Wegen.

In de voormiddag zijn enkele deskundige sprekers te gast die de deelnemers op licht verteerbare wijze bijleren over de oude voetwegen in ons land, de wetgeving, hoe je een

inventaris opmaakt, hoe je afgesloten paden eventueel terug open kan krijgen, het digitaliseren, ... 's Middags kan je inschrijven voor een streekbanket, 'historisch verantwoord klaargemaakt' door onze plaatselijke, gerenommeerde Hotelschool. Oud-directeur Gust Lauryssen voorziet de gerechten van passende commentaar. 's Namiddags kan je o.a. kiezen voor een wandeling over oude voetwegen, die je voert langs 4 historische monumenten (kapel, gerestaureerde watermolen, oude norbertijnenpastorij, kasteel) en de prachtige Markvallei. Leerlingen van de Academie voor Muziek en Woord zorgen voor tussentijdse animatie. De inschrijfdatum voor deze studiedag wordt verlengd tot 7 april 2006. Op de website www.erfgoedhoogstraten.be kan men het gehele programma met inschrijvingsformulier downloaden.

Veldwerk/Denkwerk

Agrarisch erfgoed in Vlaanderen: stand van zaken en analyse

Van september 2004 tot oktober 2005 liep bij het Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG) het project 'Veldwerk/Denkwerk' dat een inhoudelijke doorlichting van het agrarisch erfgoed (periode 1850-1980) in Vlaanderen beoogde. Heemkunde Vlaanderen vzw was evenals het Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw partner bij dit project. Projectmedewerker Bert Woestenborghs schreef een lijvig rapport dat enerzijds het beheerde erfgoed bij zowat 75 collecties in beeld brengt en anderzijds analyses en conclusies hieromtrent formuleert¹.

Afbakening

Gezien de omvang en de verspreiding van het agrarisch erfgoed werd voor het project een afbakening gemaakt 1) in tijd, de periode tussen 1850 en 1980, 2) in ruimte, Vlaanderen, 3) naar onderwerp, agrarisch erfgoed in de enge zin (geen onroerend goed, geen visserij) en 4) naar collectie, namelijk alleen de publiek toegankelijke agrarische collecties. Bovendien werd uitgegaan van een collectieve en niet van een individuele beschrijving. Is het een collectie met de focus na 1950 of rond 1900? Is de collectie eerder op graanteelt dan wel op bietenteelt gericht? Telt de collectie vooral handwerktuigen of zijn er ook gemechaniseerde werktuigen voorhanden? Uiteindelijk ontstond een lijst met 75 agrarische (deel)collecties die persoonlijk werden bezocht en bevroegd. Die werden onderverdeeld per provincie wat toeliet om overzichtelijke regionale conclusies te trekken. Ook werd een onderverdeling naar belangrijkheid gemaakt waarbij niet alleen het volume, maar ook de intrinsieke relevantie ervan voorop stonden.

Bevraging

Tijdens ons bezoek werden alle collecties op dezelfde, driedelige manier bevroegd: volgens periode, volgens graad van mechanisering en volgens functie². Voor de **datering in periodes** werden vier periodes onderscheiden: 1850-1880, 1880-1918, 1918-1950, 1950-1980. Het betreft weliswaar symbooljaren die toch als breuklijnen in de Belgische landbouwgeschiedenis gelden en toela-

ten om de objecten een richtinggevende datering toe te kennen.³ Met de **graad van mechanisering** willen we aangeven over welk soort werktuig/machine het gaat. Onder *niet gemechaniseerde voorwerpen* verstaan we enerzijds handwerktuigen zoals de zeis, de schoffel, de spade, de riek enz. en anderzijds andere voorwerpen zoals bv. een botervorm, baktrog, paardengetuig, bijenkorven, drainagebuizen enz. De tweede groep zijn de *gemechaniseerde tuigen*. Hier gaat het om gereedschap dat niet rechtstreeks met de hand werd gebruikt, maar ook niet motorisch werd aangedreven. Dat varieert van de ploeg, de maaimachine of de karnton tot de bietenrooier, de ontromer, de rugsproeier of de melkmachine. De derde groep omvat de *gemotoriseerde tuigen*, in feite gemechaniseerde tuigen, maar dan met zelfaandrijving. Deze toestellen komen bijna uitsluitend na 1950 voor. Behalve de periodisering en de graad van mechanisering hebben we ook de **functionaliteit** willen beschrijven. Onder *primaire productiefunctie* verstaan we die objecten die nodig zijn voor de productie van voedings- en industriële gewassen. Alles wat nodig is om concreet te kunnen zaaien, oogsten, onderhouden, bevloeien, bemesten en sproeien van teelten. Binnen deze primaire productiefunctie hebben we de onderverdeling in de klassieke sectoren gevolgd: akkerbouw, tuinbouw, veeteelt, bijenteelt, fruitteelt en sierteelt. Bovendien duiden we de objecten nog eens aan in de onderscheiden teelten. Voor akkerbouw zijn dat bv. graan, aardappelen of bieten, voor veeteelt

¹ Het rapport is te raadplegen op www.cagnet.be/veldwerk.

² Een voorbeeld van dit bevragingsschema is te vinden in de bijlagen van het rapport Veldwerk/Denkwerk.

³ Zie ook Segers Y. en Van Molle L., *Leven van het land. Boeren in België, 1750-1850*. Leuven, 2004.

kan dat zijn paarden, runderen, varkens, schapen. De objecten die vallen onder *secundaire productiefunctie* bevinden zich zoals de naam het al aangeeft verderop in de productieketen. In feite komt het neer op de verwerking van basisproducten op de boerderij, zoals dat vroeger veel meer dan nu, nog gebeurde. Objecten die dienen voor de kaasverwerking, boterverwerking, dorsen van het graan, verpakking van groenten en fruit, het kuisen van producten en nog vele andere secundaire functies komen hier aan bod. Tenslotte wordt ook een onderscheid gemaakt voor die objecten die dienen voor transport en *distributie* van goederen van en naar de boerderij. Klassiek zijn de boerenwagens, maar evengoed de tractor of de eiermand zijn hier op hun plaats.

Conclusies

Centraal staat de vaststelling dat er zeer veel is bewaard, bij zeer veel instellingen. Bovendien leeft er bij de collectiebewaarders een grote betrokkenheid. Dit heterogene erfgoedveld richt de focus evenwel grotendeels op de periode 1900-1960. In eerste instantie wil men immers de 'oude' landbouwvoorwerpen bewaren en tonen. De technische kennis hieromtrent is vaak nog wel aanwezig, maar de historische context ontbreekt jammer genoeg bijna altijd.

Een ander aspect dat de hoogste prioriteit verdient, is de manier waarop de werktuigen en machines zijn bewaard. Nogal wat locaties zijn immers weinig geschikt voor bewaring op lange termijn. Vochtproblemen, grote tempera-

tuurverschillen, open gaanderijen of loodsen zijn niet altijd ideale omstandigheden. Plaatsgebrek noopt eigenaars en instellingen bovendien tot het werkelijk opstapelen van de collectie. Nog moeilijker ligt de conservering van het erfgoed op zich. Houtworm, roestvorming, slijtage, verrotting zijn evenzovele bedreigingen waar men mee wordt geconfronteerd. Inspanningen worden zeker geleverd om de aftakeling tegen te gaan.

Naar de toekomst toe is het wellicht verstandig een netwerk van agrarische erfgoedinstellingen uit te bouwen. Op die manier komt verworven informatie voor iedereen beschikbaar en kan de profilering naar het brede publiek veel duidelijker gebeuren. Kansen hiertoe bieden de onderscheiden collecties meer dan genoeg. Het CAG zal hieraan graag zijn actieve medewerking verlenen.

“Wie zijn geschiedenis kwijt is, is niets meer”

Bas Heijne, 20ste eeuw

Lokalisatie van muzikaal erfgoed in de heemkundige kringen in Vlaanderen

Resonant, Centrum voor Vlaams Muzikaal Erfgoed, is in 2002 opgericht met de steun van de Vlaamse Gemeenschap. Doelstelling van het centrum is het muzikaal erfgoed van Vlaanderen (van de Middeleeuwen tot vandaag) te lokaliseren, conserveren, inventariseren, ontsluiten en creatief te valoriseren voor een zo ruim mogelijk publiek. Resonant doet hiervoor een beroep op de kennis van gespecialiseerde instellingen en treedt op als coördinator tussen de verscheidene instituten, overheden, concertverenigingen, musici en andere geïnteresseerden die actief bezig zijn met Vlaams muzikaal erfgoed. Of hoe een vergeten partituur weer concertmateriaal kan worden.

Een eerste stap in de speurtocht naar Vlaams muzikaal erfgoed is het lokaliseren van dat erfgoed in allerhande instellingen. In het verleden lokaliseerde het Resonant-team reeds partituren en ander muzikaal erfgoed in kerken, abdijen, kloosters, conservatoria en in archieven van componisten en andere privé-personen. Dit jaar zijn onder andere de heemkundige kringen in Vlaanderen aan de beurt, omdat de ervaring leert dat diverse kringen over uiteenlopend muzikaal materiaal beschikken, gaande van partituren over geluidsopnames, foto's van muziek-

uitvoeringen, concertprogramma's enz. Resonant wil een overzicht krijgen van het muziek materiaal dat door deze kringen wordt bewaard. Het is daarbij niet de bedoeling dat het materiaal verplaatst wordt. Het gaat enkel om het in kaart brengen van het erfgoed. Het uiteindelijke resultaat van het lokalisatieproject wordt opgenomen in een digitale databank. U kan Muziekbank Vlaanderen raadplegen via www.resonant.be. U krijgt er ook een overzicht van de vorige lokalisatieprojecten van Resonant.

Onlangs ontving elke kring een beknopte enquête in de bus met de vraag de muziekverzameling van hun vereniging te beschrijven. Gezien de specificiteit van dit nieuwe domein in het erfgoedbeleid wordt gewerkt met duidelijk afgeijnde categorieën, zodat het invullen van de enquête geen muzikale voorkennis vereist.

De projectleider is Veerle Slootmans. Mochten er al vragen zijn kan u gerust contact opnemen:

Resonant vzw
Parijsstraat 72B
3000 Leuven
016/32.99.54
info@resonant.be

Het Resonant-team hoopt te mogen rekenen op uw medewerking!

Eugeen Schreurs
Directeur Resonant vzw